

ลัทธิเจตจำนง

หากเอ่ยถึง เจตจำนง เป็นที่ทราบกันว่า หมายถึง ความตั้งใจมุ่งหมาย, ความจงใจ หากพิจารณาในแง่ของสาขาวิชาปรัชญา อาจพิจารณาได้หลายความหมายดังที่พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาฉบับราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายถึง ลัทธิเจตจำนง (voluntarism; volun-tarianism) ไว้ดังนี้

ลัทธิเจตจำนง (voluntarism; volun-tarianism) หากพิจารณาในทาง อภิปรัชญา (meta-physics) หมายถึง ทรศนะที่ถือว่า ๑. เจตจำนงเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในการกระทำทุก ๆ อย่างของมนุษย์และปรากฏอยู่ในกระบวนการทั้งปวงของเอกภพ (universe) ๒. เจตจำนงเป็นพลังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และ ๓. เจตจำนงเป็นพลังมีคบบอด ไร้ทิศทาง ไร้จุดมุ่งหมาย เป็นไปโดยพลการ แพร่อยู่ทั่วไปในทุก ๆ สิ่ง และเป็นต้นเหตุแห่งพฤติกรรมของทุกสิ่ง ความคิดนี้ได้มีนักปรัชญานำไปสร้างเป็นอภิปรัชญาได้ ๒ แนวคิด คือ

๑) เจตจำนงที่จะมีชีวิต (The Will-to-Live) ของ อาร์ทัวร์ โชเพินเฮาเออร์ (Arthur Schopenhauer) ซึ่งมีแนวคิดฯ พลังมีคบบอดนี้ดำเนินไปตามธรรมชาติ แสดงออกเป็นพลังต่าง ๆ ในธรรมชาติ เช่น พลังแม่เหล็ก พลังน้ำตก สูงขึ้นมา

เป็นพลังชีวิตในพืช ในสัตว์ และในมนุษย์ กลายเป็นแรงปรารถนาเพื่อจะมีชีวิต พลังนี้เมื่อมีความเข้มข้นที่สุดจะทำให้มนุษย์มีความสำนึกและความคิดสร้างสรรค์อารยธรรมได้

๒) เจตจำนงที่จะมีอำนาจ (The Will-to-Power) ของ ฟรีดริช นีทซ์เชอ (Friedrich Nietzsche) ที่พัฒนามาจากเจตจำนงที่จะมีชีวิต นีทซ์เชออนุมานสู่ทฤษฎีจริยศาสตร์ของตนว่าการกระทำทุกอย่างของมนุษย์ล้วนเกิดจากเจตจำนงที่จะมีอำนาจควบคุมและกำหนดสิ่งอื่นหรือที่จะอยู่เหนือผู้อื่น จุดหมายของการดิ้นรนที่จะมีอำนาจนี้เป็นการปรับปรุงพัฒนามนุษย์ไปสู่ความเป็น อภิมนุษย์ (the superman) เป็นการดิ้นรนสร้างงานที่ยิ่งใหญ่ให้แก่วัฒนธรรมมนุษย์ โดยเดินตาม ศีลธรรมแบบนาย (master morality) อย่างเคร่งครัด มั่นใจในตนเอง เป็นตัวของตัวเองทั้งในความคิดและการปฏิบัติความมุ่งหมายของแต่ละคนคือกฎศีลธรรมของผู้เป็นอภิมนุษย์ มนุษย์ส่วนใหญ่ไม่เลือกที่จะเดินตามศีลธรรมนี้ แต่เลือกเดินตาม ศีลธรรมแบบทาส (slave morality) คือ ขอมทำตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยไม่ไตร่ตรองก่อน.

จินดารัตน์ โพธิ์นอก